

ชื่อเรื่อง	ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา
ผู้วิจัย	นางทิพากร พลอยสมบูรณ์
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ และอาจารย์ ดร.สุนทร โพธิสาร
ปริญญา	ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ดัดแปลง ปรับปรุง หรือผลิตขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามที่ถ่ายทอดกันมา วัฒนธรรมจึงเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนสมัยก่อนสืบทอดกันมาเป็นประเพณี สังคมไทยในอดีตมีลักษณะเป็นสังคมชนบท มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัวและเครือญาติ การปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช และชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 100 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา ใน 3 อำเภอ 4 แห่ง คือ (1) อำเภอสูงเนิน ได้แก่ ปราสาทเมืองเก่า ตำบลโคราช และ พระนอนและเสมารธรรมจักร วัดบ้านคลองขวาง ตำบลเสมา (2) อำเภอสีคิ้ว ได้แก่ วัดเขาจันทร์งาม ตำบลลาดบัวขาว และ (3) อำเภอปักธงชัย ได้แก่ วัดหน้าพระธาตุ ตำบลตะลุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแยกประเด็นตามกรอบแนวคิดและความมุ่งหมาย การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ (Triangulation Technique) และเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของของชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช มีสืบมาตั้งแต่โบราณกาล มีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตสะท้อนปัญหาความเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดี ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราชที่มีประวัติเด่นชัดที่สุด คือ ชุมชนโบราณบ้านตะลุง มีความต่อเนื่องในการสืบทอดเอกลักษณ์การดำเนินชีวิตสภาพที่ชัดเจน โบราณสถานและโบราณวัตถุที่น่าสนใจ เกิดความ

ภาคภูมิใจห่วงแหนในสมบัติของตนและของชาติ ร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์สืบวัฒนธรรม
ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราชพบว่า ขาดการประสานงาน
ขาดความรู้ในการช่วยเหลือ และจัดการปัญหาที่เกี่ยวกับตัวโบราณสถานในชุมชนและสภาพคมนาคม
อาหารที่พอกมีไม่เพียงพอ ขาดการส่งเสริมการตั้งกลุ่มร้านอาหารของที่ระลึก การบริการข้อมูลโฆษณา
ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีน้อยไม่ต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งเด่นชัดที่สุด คือ ชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราช
วัดบ้านเมืองเก่า บ้านเมืองเก่า ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน มีการจัดการเส้นทางคมนาคม รมรงค์
การทำความสะอาดถนนในวันสำคัญ ส่งเสริมเส้นทางเดินรถให้มีรถโดยสารวิ่งมากขึ้น มีการจัด
ระเบียบการจราจรในวัด การหาที่พักและอาหารโดยมีการจัดการที่พักในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยว
ในรูปแบบของโฮมสเตย์ และนอกชุมชนในรูปแบบของรีสอร์ทและโรงแรม มีการจัดการด้านอาหาร
ภายในชุมชนมีบริการอาหารในรูปแบบของกลุ่มโต๊ะจีนและอาหารตามสั่ง บริการด้านสุขอนามัย
นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ด้านร้านอาหารของที่ระลึกมีการจัดให้มีร้านค้า และศูนย์สาธิตการตลาด
ในหมู่บ้าน ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้า O-TOP ของชุมชน แนวทางการจัดการด้านการ
บริการข้อมูลการท่องเที่ยวโดยการจัดเสียงตามสาย สืบค้นข้อมูลได้จากเว็บไซต์หรือทางอินเทอร์เน็ต
มีการจัดบรรยายโดยผู้รู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมการมี
ส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและผูกพันห่วงแหนทรัพยากรของ
ท้องถิ่น มีการอนุรักษ์กิจกรรมประเพณีกินเขาคั่วย่าแดนอีสาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกปีใน
เดือนมีนาคม กิจกรรมงานประเพณีบวงสรวงคุณย่าโมประจำปี เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของ
คนในชุมชน

โดยสรุป จากการวิจัยครั้งนี้ได้เรียนรู้ประวัติ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนโบราณถิ่นเดิมโคราชว่า การให้ชุมชนเข้ามามีส่วน
ในการอนุรักษ์และพัฒนากระบวนการจัดการนั้น ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
ทุกส่วนเข้ามามีบทบาทในการจัดการ คือ มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติ
การรับประโยชน์ และการประเมินร่วมกันอย่างน้อยต้องมีส่วนรับรู้และยอมรับในการปฏิบัติ
ของทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

TITLE Ancient Communities of Korat Native Land : Guidelines for Management on Cultural Tourism in Nakhon Ratchasima Province

AUTHOR Mrs. Tipakorn Ploysomboon

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Niyom Wongpongkum and Dr. Sunetr Potisarn

DEGREE M.A. **MAJOR** Culture Science

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

Culture was an invented, modified and developed reflecting a prosperity and civilization that passed from generation to generations. Therefore, culture was a representation of a common knowledge that human learned and adopted into lives in a form of tradition. Thai society, in the past, was explicit rural society with a generous mind of helping each other both in family extended to community that encouraged a common consciousness of local tourism and concern for natural resources and environment preservation in community. This research entitled “Ancient Communities of Korat Native Land: Guidelines for Management on Cultural Tourism in Nakhon Ratchasima Province” had its purposes to study backgrounds, current conditions and problems of the ancient communities of Korat native land as well as to find guidelines for management on cultural tourism in Nakhon Ratchasima province. This study was conducted by using a qualitative research method. Surveying, interviewing, observation and focus group conversation were used as tools to study and collect data. Research area in this research was at 4 locations in 3 districts of Sung Noen District, Sikhio District and Pak Thong Chai District as; Muang Gao Stone Sanctuary in Wat Muang Gao Stone Sanctuary, Korat Sub-district, Sung Noen District; Reclining Buddha and Sema & Dhamma Wheel in Wat Ban Klong Kwang, Moo 3, Sema Sub-district, Sung Noen District; Wat Khao Chand Ngarm in Lad Bua Kao Sub-district, Sikhio District and finally, Wat Na Pra That in Ban Taku, Taku Sub-district, Pak Thong Chai, Nakhon Ratchasima Province. Sample groups were 100 persons of key informants, casual informants and general informants purposively selected by the researcher. Data were analyzed by isolating issues according to concept

ideas and purposes, checking completion and correctness of data for analysis and make a conclusion and discussion results in a form of descriptive analysis.

The research found that ancient communities of Korat native land had their backgrounds obtained from the former time and had changes of their ways of life that nicely reflected problems about livelihood. The ancient community of Korat native land that had the most prominent background was Ban Taku Community. People had continually transferred its unique with significant condition of livelihood. There were many of interesting antiques and archeological sites that made local people cherish and were proud of national and their own properties as well as further conserved. For current conditions and problems of ancient community of Korat native land, the study found that there was a lack of coordination, a lack of knowledge maintaining and managing problems about archeological sites in communities and transportations. Moreover, there was insufficiency of accommodation, promotion for establishing group of souvenir shops, information services and public relation on tourist activities.

The most vigorous and distinct guidelines for management on cultural tourism was in the ancient community of Wat Ban Muang Gao, Koat District, Sung Noen District. There were several of guidelines as in the aspect of transportation they provided with management on transportation routes, a campaign for big cleaning in important days, more public busses, and arrangement of traffic system in Wat. In the aspect of accommodation they provided visitors with rooms in the village in form of home stay and outside village in form of resorts and hotels, food management in community, food service in form of Chinese dishes group and a la carte catering as well as health and sanitation management. For souvenir shops, they provided with souvenir shops and marketing demonstration center in their village managed by Wat Committee, promotion of producing and selling community's OTOP products. In the aspect of tourism information services, they provided with online broadcasting, information retrieving on website or via internet and lectures by knowledgeable personnel. For tourism activities, they had co-activities among Wat, house and school that caused unity and cherishing on local resources, promoting the tradition of "Gin Kao Kum Yum Dan Esan (Dinning at the northeastern land) that has taken place in March every year and the annual tradition of "Worship to Lady Mo" (National and provincial heroine) as the combination of people's mind in the community.

In conclusion, from studying about backgrounds, current conditions and problems as well as guidelines for management on cultural tourism in ancient community of Korat native land the research found that conservation and development of management processes must have allowed community to participate in all processes of management as in thinking, planning, operating, gaining benefits and evaluation. At least they should have been well acknowledged and accepted in all operations of parties.

